

واکاوی دقیق ملازمات عدالت، از شاخصه‌های اصلی فهم اندیشه مهدوی است

برای فهم اندیشه مهدوی باید مفهوم عدالت را به‌درستی دریابیم و با واکاوی دقیق ملازمات آن نظیر آزادی، اخلاق، حقوق و قانون، و نیز شناخت وجوه عدالت، بیندیشیم که نسبت این عدالت با دولت امام زمان(عج) و جامعه ما چیست.

برای فهم اندیشه مهدوی باید مفهوم عدالت را به‌درستی دریابیم و با واکاوی دقیق ملازمات آن نظیر آزادی، اخلاق، حقوق و قانون، و نیز شناخت وجوه عدالت، بیندیشیم که نسبت این عدالت با دولت امام زمان(عج) و جامعه ما چیست.

مصطفی دلشاد تهرانی، عضو هیئت علمی دانشکده علوم و حدیث و مؤلف کتاب «#171؛ دولت مهدی(ع)، سیرت مهدی(ع)»؛ در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا)، ضمن بحث از عناصر اصلی تشکیل‌دهنده اندیشه مهدویت، عدالت را یکی از شاخصه‌های اصلی آن دانست و اظهار کرد: اگر ما موضوع اصلی را در دولت امام زمان(عج)، عدالت به معنای تام با همه وجوه و گستردگی آن لحاظ کنیم، مهم‌ترین خلأ هر جامعه‌ای نسبت به آن، عدالت تام و همه‌جانبه است.

وی افزود: در این خصوص باید گفت که نیازمند اصلاح فهم خود نسبت به مسئله عدالت هستیم و در این راستا باید مفهوم عدالت را به‌درستی دریابیم و با واکاوی دقیق ملازمات آن و شناخت وجوه عدالت، بیندیشیم که این عدالت چه نسبتی با دولت امام زمان(عج) دارد و جامعه ما چه نسبتی با آن دارد.

عضو هیئت علمی دانشکده علوم و حدیث ادامه داد: مفهوم عدالت، شامل پنج معناست که همه آنها را باید مورد ملاحظه قرار داد تا معنای عدالت فهمیده شود. نخستین معنای عدالت قرار گرفتن و قرار دادن هر چیز در جای خود است؛ به این معنا که اگر جامعه‌ای را در نظر بگیریم که افراد در جای خود نباشند و در سمتی مشغول به کار باشند که صلاحیت لازم برای انجام کاری را نداشته باشند، این جامعه تفاوت بسیار زیادی با جامعه امام زمان(عج) دارد.

وی با اشاره به این‌که انصاف و داد، معنای دوم عدالت است، گفت: اگر جامعه‌ای را مدنظر قرار دهیم که در آن انصاف رعایت نمی‌شود و داد انسان‌ها و داد هر دادخواهی به او داده نمی‌شود، در چنین جامعه‌ای فاصله‌ای از زمین تا آسمان با جامعه امام زمان(عج) وجود دارد. معنای سوم عدالت نیز مساوات در حوزه عمومی و قوانین است که اگر در جایی زندگی کنید که تبعیض عمومی در برابر قانون وجود دارد، آنجا با مفهوم عدالت فاصله‌ای بسیار دارد.

پاسخ به پرسش‌هایی نظیر این که آیا مفهوم عدالت در جامعه کنونی درک می‌شود و آیا ملازمات عدالت معنا پیدا کرده است؟ آیا وجوه عدالت در این جامعه راه یافته است؟، این است که به نظر می‌رسد جامعه فعلی فاصله بسیار زیادی با تحقق عدالت دارد.

دلشاد تهرانی در بیان معنای چهارم عدالت افزود: رعایت حقوق و رساندن هر ذی‌حقی به حق او، معنای دیگر عدالت است و اگر قرار باشد اصلاً عدالت معنا پیدا کند، با رعایت حقوق و رساندن هر ذی‌حقی به حق او معنا پیدا خواهد کرد و اگر در جامعه‌ای کسانی باشند که از حقوق خود محروم هستند و به حقی که شایسته آن هستند، نرسیده باشند، چنین جامعه‌ای فاصله بسیار زیادی را با آن جامعه آرمانی خواهد داشت.

مؤلف کتاب «#171؛ دولت مهدی(ع)، سیرت مهدی(ع)»؛ معنای پنجم عدالت را اعتدال و میانه‌روی در مفهوم عدالت دانست و اظهار کرد: هرگونه افراط و تفریطی نشانه فقدان عدالت و خروج از عدالت است؛ بنابراین نخست باید این معنای را در فهم عدالت مدنظر قرار دهیم و سپس به لحاظ مفهومی ببینیم که چه نسبتی میان ما و مفهوم عدالت وجود دارد.

وی مطلب بعدی در این ارزیابی را بررسی و شناخت ملازمات عدالت دانست و افزود: در این راستا باید به چهار ملازمه عدالت اشاره کنیم که تحقق عدالت بدون آنها ناممکن است. لوازم عدالت شامل آزادی، اخلاق، حقوق و قانون است؛ یعنی آن چیزی که با ظهور امام زمان(عج) به تمام معنا تحقق پیدا خواهد کرد، این است که انسان به همه آزادی‌هایی که شایسته آن است، دست پیدا می‌کند و در آن روزگار، اخلاق به تمام معنا ظهور پیدا می‌کند، حقوق در همه وجوه تحقق پیدا می‌کند و همه انسان‌ها قانون‌مدار زندگی خواهد کرد و به تبع تحقق این چهار محور، عدالت به تمامه محقق خواهد شد.

عضو هیئت علمی دانشکده علوم و حدیث با تأکید بر این که عدالتی که ما انتظار آن را می‌کشیم و برای آن تلاش می‌کنیم، عدالتی فراگیر و شامل است، افزود: این عدالت فراگیر شامل عدالت فردی، عدالت اجتماعی، عدالت مدیریتی، و عدالت سیاسی است و عدالت اقتصادی، عدالت حقوقی، عدالت فرهنگی و عدالت قضایی بخش دیگری از این عدالت فراگیر است و به این معنا باید گفت که عدالت با ملاحظه بخشی از وجوه آن و نادیده گرفتن وجوه دیگر، متحقق نخواهد شد.

وی تحقیق جامعه آرمانی امام زمان(عج)، را مستلزم تحقق تمام وجوه عدالت دانست و اظهار کرد: به نظر من مهم‌ترین شاخصه‌ای که در مسئله مهدویت داریم، مسئله عدالت است که با ملازمات گفته شده معنا پیدا می‌کند. پس از آن باید بررسی کنیم که نسبت میان جامعه ما و مفهوم عدالت چیست.

مؤلف کتاب #171 دولت مهدی (ع)، سیرت مهدی (ع)؛ با اشاره به اهمیت پرسش‌هایی نظیر این که آیا مفهوم عدالت در جامعه کنونی درک می‌شود و آیا ملازمات عدالت معنا پیدا کرده است؟ آیا وجوه عدالت در این جامعه راه یافته است؟، در پاسخ به این پرسش‌ها اظهار کرد: آنچه به نظر می‌رسد این است که جامعه فعلی فاصله بسیار زیادی با تحقق عدالت دارد.

وی با تأکید بر وجود دو نگاه متفاوت به مهدویت، اظهار کرد: يك نگاه این است که ما منتظر معجزه‌ای باشیم که با ظهور منجی، عدالت و سایر عناصر جامعه آرمانی تحقق پیدا کند که اگر مفهوم مهدویت مشتمل بر چنین معنایی بود، این معجزه تاکنون رخ داده بود و چه دلیلی وجود دارد که وقوع چنین معجزه‌ای تاکنون محقق نشده است. یقیناً اگر قرار بر وقوع معجزه‌ای برای تحقق حکومت موعود بود، حکومت بنی‌العباس سرنگون می‌شد و حکومت حق برپا می‌شد.

این پژوهشگر ادامه داد: نگاه دوم به مهدویت این است که بستر عدالت را فراهم کنیم تا زمینه تحقق ظهور فراهم شود و تا این بستر و زمینه فراهم نشود، آن اتفاق بزرگ رخ نخواهد داد. برای آماده‌سازی این زمینه، لازم است که آن کارها صورت بگیرد و با نشستن، دست روی دست گذاشتن، کار را خراب کردن، تباه‌گری کردن و خلاف عدالت عمل کردن، هیچ اتفاقی در زمینه ظهور رخ نخواهد داد.